

İlgili Kanun / Madde
6356 S. STK/25

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2023/7438

Karar No. 2023/6717

Tarihi: 08.05.2023

●İHTİYARİ ARABULUCULUKTA VARILAN UZLAŞMADA SENDİKAL TAZMİNAT KONUSUNUN ELE ALINMAMIŞ OLMASI
●İŞÇİLERİN İHTİYARİ ARABULUCULUK AŞMASINDA İŞVERENLE KIDEM İHBAR TAZMİNATLARI KONUSUNDA UZLAŞMIŞ OLMALARININ SENDİKAL TAZMİNAT İSTEMLİ DAVA AÇMALARINA ENGEL OLUŞTURMAYACAĞI

ÖZETİ: Yukarıda yer verilen açıklamalar ışığında belirtmek gerekir ki alacak ve tazminatlar konusunda ortaya çıkan anlaşmazlıkların arabuluculuk önünde uzlaşma ile sonuçlandırılmış olması, sözleşmenin fesih nedeni konusunda tarafların anlaştığı şeklinde değerlendirilemez. Uyuşmazlığın özünü oluşturan ihtiyari arabuluculuk anlaşma tutanaklarında sendikal tazminat konusunda bir anlaşma da bulunmamaktadır. Bu sebeple iş sözleşmesinin kim tarafından ve hangi sebeple sonlandırıldığı tartışılması gerekir. Nitekim somut davalarda davacılar feshin sendikal nedene olduğunu ileri sürmüşler ve dava tarihinden önce 7036 sayılı Kanun'un 3 üncü maddesi kapsamında dava şartı olan arabuluculuk faaliyetine başvurmuşlar; sendikal tazminat konusunda yürütülen bu faaliyet sonucunda taraflar anlaşmamışlardır. Dolayısıyla sendikal tazminat talepli somut davalarda işin esasına girilerek feshin sendikal nedene dayanıp dayanmadığının tespiti yerine iş sözleşmesinin ihtiyari arabuluculuk kapsamında anlaşma ile sonlandırıldığından bahisle artık feshin sendikal nedene dayandığının ileri sürüleceğinin kabulü hatalıdır.

I. BAŞVURU

Başvurucu vekili dilekçesinde; sendikal tazminat istemi ile açtıkları davaların bir kısmında bu talebin kabul edilerek kesin hükme bağlandığını, bir kısmında ise Konya Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesi tarafından sendikal tazminat isteminin reddine karar verildiğini, Konya Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesinin davanın özünü farklı yorumlayarak ihtiyari arabulucuya başvurulup davalı ile anlaşıldığını ve bu nedenle iş sözleşmesinin sendikal nedenle feshedildiğinin ileri sürülmesinin iyiniyet kuralları ile bağdaşmadığını kabul ettiğini, müvekkilinin ve diğer çalışma arkadaşlarının ihtiyari arabuluculuk görüşmelerine içinde buldukları ekonomik sıkıntılardan ve işveren yetkililerinin oluşturduğu manevi cebirden dolayı dâhil olmak zorunda kaldıklarını, sendikal tazminat talebinde bulunan işçilerin davalı Şirkette kendi özgür iradeleri ile anlaşmadıklarını, her durumda işten çıkarılacakları için ve öncesinde yaşadıkları ekonomik sıkıntılardan dolayı en azından kıdem ve ihbar tazminatlarını alabilmek bakımından arabuluculuk sürecinin bir parçası olduklarını ve ihtiyari arabuluculuk tutanaklarında sendikal tazminat kaleminin bulunmadığını belirterek Konya Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesinin 22.02.2023 tarihli ve 2022/2657 Esas, 2023/343 Karar; 2022/2663 Esas, 2023/344 Karar; 2022/2664 Esas, 2023/345 Karar sayılı kararları ile Konya Bölge Adliye Mahkemesi 8. Hukuk Dairesinin 30.09.2022 tarihli ve 2020/848 Esas, 2022/1356 Karar; 2020/842 Esas, 2022/1355 Karar; 2020/840 Esas, 2022/1354 Karar; 2020/836 Esas, 2022/1353 Karar; 2020/834 Esas, 2022/1352 Karar; 2020/832 Esas, 2022/1351 Karar; 2020/830 Esas, 2022/1350 Karar; 2020/828 Esas, 2022/1349 Karar; 2021/3404 Esas, 2022/1303 Karar; 2021/3463 Esas, 2022/1304 Karar; 2021/3483 Esas, 2022/1305 Karar; 2021/3484 Esas, 2022/1306 Karar ve 04.10.2022 tarihli ve 2021/3486 Esas, 2022/1408 Karar sayılı kararları arasındaki uyumsuzluğun giderilmesini talep etmiştir.

II. BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ HUKUK DAİRELERİ BAŞKANLAR KURULU KARARI

Konya Bölge Adliye Mahkemesi Hukuk Daireleri Başkanlar Kurulunun 20.03.2023 tarihli ve 2023/5 Esas, 2023/5 Karar sayılı kararı ile; Konya Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesinin 2022/2657 Esas, 2022/2663 Esas ve 2022/2664 Esas sayılı dosyalarında ve Konya Bölge Adliye Mahkemesi 8. Hukuk Dairesinin 2020/848 Esas, 2020/842 Esas, 2020/840 Esas, 2020/836 Esas, 2020/834 Esas, 2020/832 Esas, 2020/830 Esas, 2020/828 Esas, 2021/3404 Esas, 2021/3463 Esas, 2021/3483 Esas, 2021/3484 Esas ve 2021/3486 Esas sayılı dosyalarında ortak davalı olan Süperpak Ambalaj Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketine ait işyerinde çalışan davacılar vekilince iş sözleşmesinin sendikal nedenle feshedildiği iddiası ileri sürülerek sendikal tazminatın tahsili amacıyla davalar açıldığı, ilk derece mahkemelerince yapılan yargılamalar sonucunda davaların

kabulüne karar verildiği, Konya Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesince davalı tarafından doğrudan davacıya fesih iradesi yönlendirilmediği, davacıların işverenin 17.01.2019 ve 24.01.2019 tarihli duyurularından sonra ihtiyari arabulucuya başvurarak davalı işverenle anlaşma yolu ile iş sözleşmesini sonlandırdığı ve bu kapsamda kıdem tazminatı, ihbar tazminatı, iki aylık ücret alacağı gibi ödemeler yapıldığı, baskı altında iradesi sakatlanarak ihtiyari arabulucuya başvurulduğu iddia edilmiş ise de sendika üyesi olan davacı işçiler açısından bu hususu ispata elverişli delil sunulmadığı, bu durumda sendikal tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekirken kabulünün hatalı olduğu gerekçesiyle ilk derece mahkemelerinin hükmü kaldırılarak yeniden esas hakkında hüküm kurmak suretiyle davanın reddine karar verildiği, Konya Bölge Adliye Mahkemesi 8. Hukuk Dairesince ise feshin sendikal nedene dayandığına dair ilk derece mahkemelerinin tespitinde isabetsizlik görülmediği gerekçesiyle istinaf başvurusunun esastan reddine karar verildiği, tüm dosyalarda davacıların iş sözleşmesinin sendikal nedenle feshedildiğini iddia ettikleri, davalı işverence piyasa koşullarının bozulması, alınan siparişlerin işçi maliyetini karşılamaması, döviz yükselmesinden kaynaklı şirket mali yapısının bozulması vb. gerekçeler ile 26.10.2018 tarihli ve 2018/10 sayılı Yönetim Kurulu kararı doğrultusunda iş sözleşmelerinin feshedilmesine karar verildiği, ayrıca davalı tarafça müvekkili tarafından alınan işletmesel karar doğrultusunda, iş sözleşmelerinin feshedilmesi için öncelikle gönüllü olanların belirlenmesi ve bu kapsamdaki teşvik ödemesinin açıklanmasına yönelik duyuru ve toplantı yapılması sürecinin tamamlanması kapsamında 17.01.2019 ve 24.01.2019 tarihlerinde toplantılar yapıldığı, her ne kadar taraflar ihtiyari arabulucu yoluna gitmiş iseler de arabulucu anlaşma tutanağının işçi lehine yorum ilkesi gereği dar yorumlanması gerektiği, ihtiyari arabuluculuk görüşmesi tutanağında sendikal tazminat konusunda başvuru bulunmadığı, feshin ise sendikal nedene dayalı olduğu gerekçesiyle uyuşmazlığın Konya Bölge Adliye Mahkemesi 8. Hukuk Dairesinin 2020/848 Esas, 2022/1356 Karar; 2020/842 Esas, 2022/1355 Karar; 2020/840 Esas, 2022/1354 Karar; 2020/836 Esas, 2022/1353 Karar; 2020/834 Esas, 2022/1352 Karar; 2020/832 Esas, 2022/1351 Karar; 2020/830 Esas, 2022/1350 Karar; 2020/828 Esas, 2022/1349 Karar; 2021/3404 Esas, 2022/1303 Karar; 2021/3463 Esas, 2022/1304 Karar; 2021/3483 Esas, 2022/1305 Karar; 2021/3484 Esas, 2022/1306 Karar; 2021/3486 Esas, 2022/1408 Karar sayılı ilâmları yönünde giderilmesi gerektiğine oy çokluğu ile karar verilmiştir.

III. UYUŞMAZLIĞIN GİDERİLMESİ İSTEMİNE KONU KARARLAR

A. Konya Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesinin 22.02.2023 Tarihli ve 2022/2657 Esas, 2023/343 Karar; 2022/2663 Esas, 2023/344 Karar; 2022/2664 Esas, 2023/345 Karar sayılı kararları:

Konya Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararları ile; davacı tarafça iş sözleşmesinin haksız ve geçersiz olarak sendikal nedenle

feshedildiği ileri sürülerek sendikal tazminat alacağına davalıdan tahsiline karar verilmesinin talep edildiği, ilk derece mahkemelerince davanın kabulü yönünde karar verildiği; ancak dava dilekçeleri ekinde sunulan 25.01.2019 tarihli yazılı fesih bildiriminin davacı işçilere ait olmadığı, davalı tarafından doğrudan davacıya fesih iradesi yönlendirilmediği, davacıların işverenin 17.01.2019 ve 24.01.2019 tarihli duyurularından sonra ihtiyari arabulucuya başvurarak davalı işverenle anlaşma yolu ile iş sözleşmelerini sonlandırdığı ve bu kapsamda kıdem ve ihbar tazminatları ile iki aylık ücret alacağı gibi ödemeler yapıldığı, baskı altında iradesi sakatlanarak ihtiyari arabulucuya başvurulduğu iddia edilmiş ise de sendika üyesi olan davacı işçiler açısından bu hususu ispata elverişli delil sunulmadığı, bu durumda davacıların ihtiyari arabulucuya başvurup davalı ile anlaşarak işten ayrıldıktan sonra, işveren tarafından sendikal nedenle iş sözleşmelerinin feshedildiğini ileri sürmelerinin iyiniyet kuralları ile bağdaşmayacağı, sendikal tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekirken kabulünün hatalı olduğu gerekçesiyle davalı işverenin istinaf başvurusunun kabulü ile ilk derece mahkemesi hükmü kaldırılarak yeniden esas hakkında hüküm kurulmak suretiyle kesin olmak üzere davanın reddine karar verilmiştir.

B. Konya Bölge Adliye Mahkemesi 8. Hukuk Dairesinin 30.09.2022 Tarihli ve 2020/848 Esas, 2022/1356 Karar; 2020/842 Esas, 2022/1355 Karar; 2020/840 Esas, 2022/1354 Karar; 2020/836 Esas, 2022/1353 Karar; 2020/834 Esas, 2022/1352 Karar; 2020/832 Esas, 2022/1351 Karar; 2020/830 Esas, 2022/1350 Karar; 2020/828 Esas, 2022/1349 Karar; 2021/3404 Esas, 2022/1303 Karar; 2021/3463 Esas, 2022/1304 Karar; 2021/3483 Esas, 2022/1305 Karar; 2021/3484 Esas, 2022/1306 Karar ve 04.10.2022 Tarihli ve 2021/3486 Esas, 2022/1408 Karar Sayılı Kararları:

Konya Bölge Adliye Mahkemesi 8. Hukuk Dairesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararları ile; davacılar vekilinin dava dilekçelerinde; iş sözleşmelerinin sendikal nedenle feshedildiğini ileri sürerek sendikal tazminat alacağına davalıdan tahsiline karar verilmesini talep ettiği, ilk derece mahkemelerince davanın kabulüne karar verildiği, işin esasına girilerek feshin geçerli nedene dayanmadığının kabulünün yerinde olduğu ve feshin sendikal nedene dayandığına dair tespit de isabetsizlik bulunmadığı gerekçesiyle davalı vekilinin istinaf başvurusunun kesin olmak üzere esastan reddine karar verilmiştir.

IV. GEREKÇE

A. Uyuşmazlık

Uyuşmazlık, taraflar arasında yürütülen ihtiyari arabuluculuk faaliyetinden sonra feshin sendikal nedene dayandığı iddiası ile sendikal tazminat talep edilip edilemeyeceği noktasındadır.

B. İlgili Hukuk

1. Bölge adliye mahkemelerinin benzer olaylarda kesin nitelikteki kararları arasındaki uyuşmazlığın giderilmesi isteminin hukuki dayanağı, 5235 sayılı Adli

Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'un (5235 sayılı Kanun) 35 inci maddesinde yer alan düzenlemedir.

2. 5235 sayılı Kanun'un 35 inci maddesinin birinci fıkrasının (3) üncü bendinde yer alan düzenlemeye göre;"Re'sen veya bölge adliye mahkemesinin ilgili hukuk veya ceza dairesinin ya da Cumhuriyet başsavcısının, Hukuk Muhakemeleri Kanunu veya Ceza Muhakemesi Kanununa göre istinaf yoluna başvurma hakkı bulunanların, benzer olaylarda bölge adliye mahkemesi hukuk veya ceza dairelerince verilen kesin nitelikteki kararlar arasında ya da bu mahkeme ile başka bir bölge adliye mahkemesi hukuk veya ceza dairelerince verilen kesin nitelikteki kararlar arasında uyumsuzluk bulunması hâlinde bu uyumsuzluğun giderilmesini gerekçeli olarak istemeleri üzerine, kendi görüşlerini de ekleyerek Yargıtaydan bu konuda bir karar verilmesini istemek" bölge adliye mahkemesi ceza daireleri başkanlar kurulu ve hukuk daireleri başkanlar kurulunun görevleri arasında sayılmıştır.

3. 5235 sayılı Kanun'un 35 inci maddesinin ikinci fıkrası ise şöyledir:

"(3) numaralı bende göre yapılacak istemler, ceza davalarında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına, hukuk davalarında ise ilgili hukuk dairesine iletilir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı uyumsuzluk bulunduğu kanaat getirmesi durumunda ilgili ceza dairesinden bir karar verilmesini talep eder. Uyumsuzluğun giderilmesine ilişkin olarak dairece bu fıkra uyarınca verilen kararlar kesindir."

4. 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nun (6325 sayılı Kanun) "Amaç ve kapsam" kenar başlıklı 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının ilgili kısmı şu şekildedir:

"Bu Kanun, yabancılik unsuru taşıyanlar da dâhil olmak üzere, ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya işlemlerden doğan özel hukuk uyuşmazlıklarının çözümlenmesinde uygulanır. ..."

5. 6325 sayılı Kanun'un "Arabuluculuğun sona ermesi" kenar başlıklı 17 nci maddesinin ikinci fıkrası ile üçüncü fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"(2) Arabuluculuk faaliyeti sonunda tarafların anlaşmaları, anlaşamadıkları veya arabuluculuk faaliyetinin nasıl sonuçlandığı bir tutanak ile belgelendirilir. Arabulucu tarafından düzenlenecek bu belge, arabulucu, taraflar, kanuni temsilcileri veya avukatlarınca imzalanır. Belge taraflar, kanuni temsilcileri veya avukatlarınca imzalanmazsa, sebebi belirtilmek suretiyle sadece arabulucu tarafından imzalanır.

(3) Arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlenen tutanağa, faaliyetin sonuçlanması dışında hangi hususların yazılacağına taraflar karar verir. ..."

6. 6325 sayılı Kanun'un "Tarafların anlaşması" kenar başlıklı 18 inci maddesinin birinci fıkrası ise aşağıda yazılı şekildedir:

"Arabuluculuk faaliyeti sonunda varılan anlaşmanın kapsamı taraflarca belirlenir; anlaşma belgesi düzenlenmesi hâlinde bu belge taraflar ve arabulucu tarafından imzalanır."

7. 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun (7036 sayılı Kanun) 3 üncü maddesi ile 6325 sayılı Kanun'un 18/A maddesi.

8. Sendikal tazminat, 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun (6356 sayılı Kanun) "Sendika özgürlüğünün güvencesi" kenar başlıklı 25 inci maddesinde düzenlenmiştir.

C. Değerlendirme

1.Uyuşmazlığın giderilmesi istemine konu dava dosyaları incelendiğinde, Konya Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesince, davalı tarafından doğrudan davacıya fesih iradesi yönlendirilmediği, davacıların işverenin 17.01.2019 ve 24.01.2019 tarihli duyurularından sonra ihtiyari arabulucuya başvurarak davalı işverenle anlaşma yolu ile iş sözleşmesini sonlandırdığı ve bu kapsamda kıdem tazminatı, ihbar tazminatı, iki aylık ücret alacağı gibi ödemeler yapıldığı, baskı altında iradesi sakatlanarak ihtiyari arabulucuya başvurulduğu iddia edilmiş ise de sendika üyesi olan davacı işçiler açısından bu hususu ispata elverişli delil sunulmadığı, bu durumda iş sözleşmesi fesih ile değil ihtiyari arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşma ile sona erdiğinden sendikal tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekirken kabulünün hatalı olduğu gerekçesiyle ilk derece mahkemelerinin hükmü kaldırılarak yeniden esas hakkında hüküm kurulmak suretiyle davanın reddine karar verilmişken; Konya Bölge Adliye Mahkemesi 8. Hukuk Dairesince, ihtiyari arabuluculuk görüşmesi tutanağında sendikal tazminat konusunda başvuru bulunmadığı gerekçesiyle iş sözleşmesinin feshinin sendikal nedene dayanıp dayanmadığı konusunda değerlendirme yapıldığı anlaşılmıştır. Dolayısıyla kesinleşen Konya Bölge Adliye Mahkemesi 8. ve 9. Hukuk Daireleri kararları arasındaki uyuşmazlığın, taraflar arasında yürütülen ihtiyari arabuluculuk faaliyetinin sendikal tazminat istemine engel olup olmadığı noktasında toplandığı görülmektedir.

2. İhtiyari arabuluculuk süreci sonunda tutulan 6325 sayılı Kanun'un 17 nci maddesi kapsamında arabulucu tarafından düzenlenen tutanak ile sürecin sona erip ermediği, ne zaman sona erdiği, anlaşma sağlanıp sağlanmadığı gibi konular açıklığa kavuşmaktadır. Uyuşmazlığın arabuluculuğa elverişli olması ve müzakereler sonunda taraflar ortak bir noktada buluşabilmiş ise anlaşma sağlandığından söz edilebilir. 6325 sayılı Kanun'un 18 inci maddesine göre anlaşmanın kapsamı taraflarca belirlenir.

3. Somut davalarda ihtiyari arabuluculuk anlaşma tutanağında arabuluculuğun konusu, "işçilik alacakları, kıdem, ihbar, 2 aylık net maaş ücret alacağı ve bakiye maaş" şeklinde belirtilmiş olup tutanakta tarafların müzakereler sonucunda "kıdem tazminatı, ihbar tazminatı, yıllık izin, 2 maaş net ücret alacağı, bakiye maaş" konusunda anlaşmaya vardıkları belirtilmiştir. Yasal dayanağı 6356 sayılı Kanun'un 25 inci maddesi olan sendikal tazminat ise ihtiyari arabuluculuk

faaliyetine konu edilmemiştir. Dolayısıyla ihtiyari arabuluculuk aşamasında sendikal tazminat konusunda bir anlaşma mevcut değildir.

4. Davacılar sendikal tazminat talebiyle dava açmadan önce 7036 sayılı Kanun'un 3 üncü maddesi kapsamında dava şartı olan arabuluculuk faaliyetine başvurmuşlar ancak faaliyet sonunda anlaşma sağlanamamıştır.

5. Yukarıda yer verilen açıklamalar ışığında belirtmek gerekir ki alacak ve tazminatlar konusunda ortaya çıkan anlaşmazlıkların arabuluculuk önünde uzlaşma ile sonuçlandırılmış olması, sözleşmenin fesih nedeni konusunda tarafların anlaştığı şeklinde değerlendirilemez. Uyuşmazlığın özünü oluşturan ihtiyari arabuluculuk anlaşma tutanaklarında sendikal tazminat konusunda bir anlaşma da bulunmamaktadır. Bu sebeple iş sözleşmesinin kim tarafından ve hangi sebeple sonlandırıldığı tartışılması gerekir. Nitekim somut davalarda davacılar feshin sendikal nedenle olduğunu ileri sürmüşler ve dava tarihinden önce 7036 sayılı Kanun'un 3 üncü maddesi kapsamında dava şartı olan arabuluculuk faaliyetine başvurmuşlar; sendikal tazminat konusunda yürütülen bu faaliyet sonucunda taraflar anlaşmamışlardır. Dolayısıyla sendikal tazminat talepli somut davalarda işin esasına girilerek feshin sendikal nedene dayanıp dayanmadığının tespiti yerine iş sözleşmesinin ihtiyari arabuluculuk kapsamında anlaşma ile sonlandırıldığından bahisle artık feshin sendikal nedene dayandığının ileri sürülemeyeceğinin kabulü hatalıdır.

6. Yapılan bu açıklamalara göre uyuşmazlığın, ihtiyari arabuluculuk anlaşma tutanağında sendikal tazminata ilişkin müzakere ve anlaşma olmaması sebebiyle işin esasına girerek feshin sendikal nedene dayanıp dayanmadığının değerlendirilmesi bakımından Konya Bölge Adliye Mahkemesi 8. Hukuk Dairesi kararı doğrultusunda giderilmesi gerekir.

V. KARAR

1. Uyuşmazlığın, ihtiyari arabuluculuk anlaşma tutanağında sendikal tazminata ilişkin müzakere ve anlaşma olmaması sebebiyle işin esasına girerek feshin sendikal nedene dayanıp dayanmadığının değerlendiren Konya Bölge Adliye Mahkemesi 8. Hukuk Dairesi kararı doğrultusunda giderilmesine,

2. Dosyanın Konya Bölge Adliye Mahkemesi Hukuk Daireleri Başkanlar Kuruluna gönderilmesine,

3. Karardan bir örneğin Bölge Adliye Mahkemelerinin hukuk dairelerine bildirilmesi için Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Sekreterliğine gönderilmesine,

08.05.2023 tarihinde oy birliğiyle kesin olarak karar verildi.